

Αντί προλόγου

Οι κοινωνίες μας συνεχίζουν να παρουσιάζουν ποικίλες και σύνθετες κοινωνικο-οικονομικές ανισότητες. Τα φαινόμενα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πολλών πληθυσμιακών ομάδων παραμένουν κρίσιμα. Μόνο η αντίληψη για μια προωθημένη κοινωνική πολιτική μπορεί να αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες. Διαπιστώνεται ότι η οικονομική πρόοδος δε μειώνει την ανασφάλεια των πολιτών και γι' αυτό απαιτούνται νέες μορφές αναδιανεμητικών πολιτικών και αποτελεσματικές δράσεις για κοινωνική δικαιοσύνη.

Στην πράξη όμως για να σχεδιασθούν πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού απαιτείται η *τεκμηρίωση* του εύρους αυτών των ανισοτήτων και, ιδιαίτερα, ο προσδιορισμός των πληθυσμιακών ομάδων και των παραγόντων που συνδέονται με αυτές τις ανισότητες. Μας χρειάζεται, λοιπόν, η αποτύπωση της *κοινωνικής ταυτότητας* κάθε περιοχής (π.χ. η τοπική κοινωνία στα γεωγραφικά όρια μιας νομαρχίας). Η τεκμηρίωση αυτή θα επιτρέψει να εντοπίσουμε και το εύρος των υπηρεσιών και των μορφών στήριξης των ευπαθών ομάδων (όπως είναι οι επίσημες κοινωνικές υπηρεσίες –κρατικές και δημοτικές–, τα άτυπα δίκτυα– οικογένεια κ.λπ.).

Ακριβώς αυτή την αποτύπωση παρουσιάζουμε στην παρούσα μελέτη. Πρόκειται για τη μελέτη-έρευνα για την *«Κοινωνική ταυτότητα του Νομού Δωδεκανήσου και τον εντοπισμό των ομάδων σε κοινωνικό αποκλεισμό»* που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής του ΕΚΚΕ μετά από ανάθεση του Δήμου Ροδίων στα πλαίσια του ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου (Υποπρόγραμμα ΙΙΙ). Αξίζει να σημειωθεί ότι στην έρευνα συμπεριλάβαμε και την *«Αποτύπωση της ταυτότητας υγείας των Δήμων Ρόδου, Κω, Καρπάθου και Καλύμνου»*, σε συνεργασία με το Δίκτυο Υγιών Πόλεων. Ειδικότερα, αναζητήσαμε γι' αυτές τις τοπικές κοινωνίες τους παράγοντες –παράγοντες κοινωνικοοικονομικούς, συμπεριφοράς και τρόπου ζωής (life styles), χρήση υπηρεσιών υγείας– που προσδιορίζουν και συνθέτουν την «υγεία των πολιτών» με την ευρύτερη έννοια της ποιότητας ζωής και εντοπίσαμε τις ομάδες σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Θα θέλαμε να επισημάνουμε τη σημασία της ανάθεσης τέτοιων μελετών από φορείς οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό και την εφαρμογή δράσεων για μια αποτελεσματική κοινωνική πολιτική, ιδιαίτερα στο επίπεδο των τοπικών κοινωνιών όμως είναι οι πόλεις, οι νομαρχίες και οι περιφέρειες. Η τεκμηρίωση και η αξιολόγηση των φαινομένων μέσα από μια αναλυτική επεξεργασία των δεδομένων αποτελεί σήμερα κλειδί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Βρισκόμαστε στην εποχή της «τεκμηριωμένης πολιτικής» (evidence-based policy making), και ερευνητικά κέντρα όπως το ΕΚΚΕ έχουν ως σκοπό και την ανάδειξη αυτών των υποστηρικτικών μεθοδολογιών.

Η παρούσα έκδοση είναι προϊόν της μελέτης που πραγματοποιήθηκε το 2000 και το αντικείμενό της είναι πάντα επίκαιρο: αντανακλά τους προβληματισμούς και προσανατολισμούς των προτεραιοτήτων των τοπικών κοινωνιών στα ζητήματα της κοινωνικής ένταξης και τη διερεύνησή τους – προτεραιότητα που συνεχίζει να προωθεί και να υποστηρίζει και η Ευρωπαϊκή Ένωση με τα προγράμματα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Καθηγητής Άρης Σισσούρας
Επιστημονικός Υπεύθυνος